

Wiad. entomol.	21 (4): 205-212	Poznań 2003
----------------	-----------------	-------------

Meligethes jelineki AUDISIO, 1976 – nowy dla fauny Polski gatunek chrząszcza oraz nowe dane o rozszedleniu przedstawicieli rodziny *Nitidulidae* (*Coleoptera*) na Podlasiu

Meligethes jelineki AUDISIO, 1976 – a beetle new to the Polish fauna and some new data on the distribution of *Nitidulidae* (*Coleoptera*) in Podlasie region

ANDRZEJ LASOŃ

ul. Wiejska 4B/85, 15-352 Białystok

ABSTRACT: *Meligethes jelineki* AUDISIO is recorded for the first time from Poland. The beetle was found in Olmonty near Białystok (Podlasie). New localities of 18 species of *Nitidulidae* from Podlasie region are given.

KEY WORDS: *Coleoptera*, *Nitidulidae*, *Meligethes jelineki*, new records, Podlasie, NE Poland.

Niniejsza praca jest kolejnym uzupełnieniem stanu wiedzy o rozszedleniu łyszczynek (*Nitidulidae*) na Podlasiu. W dotychczasowych publikacjach stwierdzono tu 29 gatunków *Nitidulidae* przy czym większość doniesień pochodzi z ostatniego dziesięciolecia (KUBISZ, SZWAŁKO 1991; LASOŃ 1997). Poniżej podano stanowiska osiemnastu kolejnych gatunków z omawianej rodziny. Jeden z nich nie był dotąd notowany z terenu Polski, pozostałe są po raz pierwszy wykazane z Podlasia. Jeżeli nie zaznaczono inaczej, okazy zostały złowione przez autora i znajdują się w jego zbiorach. Pragnę również podziękować wszystkim osobom wymienionym w tej pracy, a w szczególności dr Josefowi JELINKOWI za sprawdzenie oznaczeń niektórych gatunków z rodzaju *Meligethes* STEPHENS.

Epuraea (Epuraea) biguttata (THUNBERG, 1784)

- Olmonty ad Białystok (UTM: FD48), 24 IV 1998, 1 ex., bór mieszany, w locie; 24 IV 1999, 2 exx., bór mieszany, sąg *Pinus sylvestris* L.

Podlasie to już 4 kraina, w której stwierdzono ten gatunek, jednak jego rozszedlenie w Polsce z całą pewnością jest dużo szersze.

Epuraea (Epuraea) longula ERICHSON, 1845

- Białystok (FD48), 11 V 1997, 1 ex., stary sad, w locie.

Dość rzadki gatunek. Znany z 10 krain, głównie w południowej części kraju.

Epuraea (Epuraea) marseuli REITTER, 1872

- Białystok, 11 V 1997, 5 exx., w locie, na obrzeżu boru mieszanego.
- Olmonty ad Białystok, 24 IV 1998, 8 exx., bór mieszany, na sągu *P. sylvestris*.
- Puszcza Knyszyńska, ad Krasny Las (FD59), 6 VI 1996, 2 exx., bór świeży, pod korą *Picea abies* (L.) KARSTEN.
- Puszcza Knyszyńska, ad Sochonie (FD49), 20 VII 1996, 2 exx., bór mieszany, pod korą *P. abies*.

Jeden z najczęściej poławianych gatunków. Znany z wielu stanowisk w 18 krainach.

Epuraea (Epuraeanella) limbata (FABRICIUS, 1787)

- Białystok, 11 V 1997, 1 ex., stary sad, w locie; 2 VI 2000, 1 ex., wysiany z siana.

Gatunek znany z 14 krain, głównie w zachodniej i południowej części kraju, jednak dość rzadko poławiany.

Meligethes acicularis BRISOUT, 1863

- Olmonty ad Białystok, 11 V 1998, 2 exx. – jeden na *Glechoma hederacea* L., drugi na *Taraxacum officinale* WEB. ex WIGGERS; 29 V 1998, 2 exx., na *Veronica chamaedrys* L.; 11 IX 1999, 1 ex., na *Leontodon autumnalis* L.

Gatunek ciepłolubny, zasiedlający głównie tereny kserotermiczne. W Polsce znany od niedawna z 4 krain (SZYMCZAKOWSKI 1973; NUNBERG, PAWŁOWSKI 1974). Bardzo rzadko poławiany na całym obszarze swojego występowania.

Meligethes brunnicornis STURM, 1845

- Białystok, 20 VI 1997, 1 ex., na *Trifolium pratense* L.; 19 VI 1998, 1 ex., w kwiecie *Convolvulus arvensis* L.

- Puszcza Knyszyńska, Krasny Las (FD59), 6 VI 1996, 1 ex., na *Urtica* sp.
Gatunek dość rzadko poławiany, znany z 9 krain.

Meligethes carinulatus FÖRSTER, 1849

- Białystok, 11 VI 1996, 2 exx., na *Linaria vulgaris* (L.) MILL.; 4 VI 1997, 1 ex., na *Sinapis arvensis* L.; 28 V 1999, 4exx. – jeden na *T. officinale*, a trzy na *Potentilla* sp.
- Białystok - Krywlany (FD48), 29 V 1997, 10 exx. – dwa na *Lotus corniculatus* L., jeden na *Medicago lupulina* L., cztery na *Ranunculus bulbosus* L., a trzy na *T. officinale*.
- Mielnik (FC39), 15 V 1997, 10 exx. – siedem na *Fragaria viridis* L., jeden na *Potentilla arenaria* BORKH., a dwa na *V. chamaedrys*; 11 V 2000, 9 exx., na *F. viridis*.
- Olmonty ad Białystok, 11 V 1998, 1 ex., na *T. officinale*.

Dotychczas uważany za dość rzadki gatunek, który wykazano zaledwie z 8 krain. Jednakże na podstawie kilkuletnich obserwacji uważam, że można zaliczyć go do pospolitszych gatunków. Preferuje on kserotermiczne stanowiska, gdzie w okresie maja i czerwca można go licznie spotkać przede wszystkim na żółtych kwiatach.

Meligethes coeruleovirens FÖRSTER, 1849

- Narwiański Park Narodowy, Kurowo (FD28), 18 VI 2000, 2 exx., na *Filipendula ulmaria* (L.) MAXIM.
- Olmonty ad Białystok, 17 V 1998, 1 ex., na *T. officinale*; 15 VII 1998, 6 exx., na *Umbelliferae*.

W Polsce gatunek rzadko spotykany, znany z 9 krain.

Meligethes coracinus STURM, 1845

- Białystok, wielokrotnie w okresie od maja do sierpnia, w latach 1996 – 2000 najczęściej poławiałem go na stanowiskach kserotermicznych na *Sisymbrium loeselii* L. i *Rorippa austriaca* (CRANTZ) BES. (bardzo często w towarzystwie *M. kraatzi* REITT.).
- Olmonty ad Białystok, 7 VII 1999, 2 exx., na *Umbelliferae*.

W Polsce jeden z najczęściej poławianych gatunków, znany z 16 krain.

Meligethes difficilis (HEER, 1841)

- Choroszcz (FD39), 31 VII 1996, 6 exx.; 5 VIII 1996, 4 exx., wszystkie na *Lamium album* L.

- Białystok, wielokrotnie w latach 1996 – 2000, w okresie od maja do sierpnia, przede wszystkim na *L. album*, ponadto na *C. arvensis*, *T. officinale* i *Berteroa incana* (L.) DC.

Do tej pory znany z rozproszonych stanowisk w 9 krainach. Jednak na podstawie własnych obserwacji mogą go uznać za jeden z najliczniej występujących gatunków (przynajmniej w okolicach Białegostoku).

Meligethes egenus ERICHSON, 1845

- Białystok, 1 V 1998, 1 ex., na *T. officinale*.
  - Mielnik, 15 V 1997, 1 ex., na *T. officinale*.
  - Olmonty ad Białystok, 17 V 1998, 2 exx., na *T. officinale*.
- Gatunek dość rzadki, znany z 12 krain.

Meligethes exilis STURM, 1845

- Mielnik, 15 V 1997, 1 ex., na *Taraxacum* sp. rosnącym na piaszczystym obrzeżu boru sosnowego.

W Polsce bardzo rzadko poławiany, znany z kilku rozproszonych stanowisk w 7 krainach, przy czym większość danych pochodzi z przełomu XIX i XX wieku.

Meligethes jelineki AUDISIO, 1976

- Olmonty ad Białystok, 11 V 1998, 6 exx. – cztery na *T. officinale*, a dwa na *Ajuga reptans* L.

Meligethes jelineki jest kolejnym, 58 gatunkiem z rodzaju *Meligethes* stwierdzonym w Polsce. Jest to stosunkowo niedawno opisany gatunek, występujący w środkowej i południowej Europie oraz w krajach kaukaskich. Dotychczas podawany był z Hiszpanii, Francji, Szwajcarii, Włoch, Niemiec, Austrii, Węgier, Rumunii, Słowenii, Chorwacji, Serbii, Ukrainy i krajów kaukaskich (AUDISIO 1993). Na całym obszarze występowania bardzo rzadko poławiany. Jako roślinę żywicielską podawane były *Melittis melissophyllum* L. i *M. albidia* GUSS. Okazy poławione na obecnym stanowisku, choć zebrane z innych roślin, to w bardzo bliskim sąsiedztwie *M. melissophyllum*.

Meligethes lugubris STURM, 1845

- Białystok - Pietrasze (FD49), 3 VI 1996, 1 ex., czerpak.
- Mielnik, 15 V 1997, 4 exx. – jeden na *Cytisus* sp., trzy pozostałe na *V. chamaedrys*.

Gatunek dość rzadko poławiany, wykazany dotąd z 8 krain.

Meligethes maurus STURM, 1845

- Mielnik, rez. „Uszeście”, 30 V 1993, 3 exx., leg. J. GUTOWSKI.
- Mielnik, 15 V 1997, 13 exx. – siedem na *F. viridis* i sześć na *T. officinale*.
W Polsce dość często poławiany, znany z 12 krain.

Meligethes morosus ERICHSON, 1845

- Białystok, wielokrotnie, w latach 1996 – 1999, w okresie od maja do lipca, przede wszystkim na *L. album*, sporadycznie na *C. arvensis*.
- Choroszcz, 31 VII 1996, 7 exx., na *L. album*.
W Polsce gatunek znany z nielicznych stanowisk w 9 krainach.

Meligethes nanus ERICHSON, 1845

- Białystok, 24 V 1999, 1 ex., na *T. officinale*, (det. J. JELINEK).
Gatunek ten wszędzie należy do wielkich rzadkości. W Polsce znany zaledwie z 5 krain, przy czym większość danych pochodzi z przełomu XIX i XX wieku.

Meligethes nigrescens STEPHENS, 1830

- Białystok, 13 VIII 1996, 1 ex., na *Medicago fulcata* L.; 17 V 1998, 1 ex., na *Armoracia lapathifolia* GILIB.
- Mielnik, rez. „Uszeście”, 11 V 2000, 2 exx., na *T. officinale*.
Gatunek dość rzadko poławiany, znany z nielicznych stanowisk w 13 krainach.

Meligethes ochropus STURM, 1845

- Białystok, 19 VI 1998, 1 ex., na *C. arvensis*, (det. J. JELINEK).
- Narwiański P. N., Kurowo, 18 VI 2000, 5 exx., na *Stachys palustris* L.
W Polsce rzadko spotykany, wykazany z 12 krain, przy czym większość doniesień pochodzi sprzed kilkudziesięciu lat.

Meligethes ovatus STURM, 1845

- Olmonty ad Białystok, 3 V 1998, 2 exx.; 11 V 1998, 4 exx.; 18 V 1999, 2 exx., wszystkie na *G. hederacea*.
W Polsce dość rzadko poławiany, wykazany dotąd z 12 krain.

Meligethes planiusculus (HEER, 1841)

- Białystok, 18 VII 1996, 1 ex., na *Echium vulgare* L.; 31 VIII 1996, 3 exx., na *E. vulgare*; 4 VI 1997, 2 exx., na *Ranunculus* sp.; 27 VI 1998, 1 ex., na *E. vulgare*.

Z Polski stosunkowo rzadko wykazywany, znany z 8 krain głównie w południowej części kraju.

Meligethes rosenhaueri REITTER, 1871

– Mielnik, rez. „Uszeście”, 30 V 1993, 1 ex., leg. J. GUTOWSKI.

W Polsce bardzo rzadko poławiany, znany z 8 krain.

Meligethes ruficornis (MARSHAM, 1802)

– Białystok, wielokrotnie w latach 1996 – 2000, głównie w okresie czerwca i lipca, najczęściej na kwiatach *Ballota nigra* L. i *L. album*, ponadto na *Berteroa incaca* (L.) DC., *Galeopsis tetrahit* L. i *C. arvensis*.

– Choroszcz, 31 VII 1996, 1 ex., na *L. album*.

– Drohiczyn (FD10), 10 VI 1999, 6 exx., na *Labiatae*.

– Mielnik, rez. „Uszeście”, 30 V 1993, 2 exx., leg. J. GUTOWSKI.

Dotychczas znany z nielicznych stanowisk w 9 krainach. Jednak na podstawie kilkuletnich obserwacji uznałbym ten gatunek jako jeden z najpospolitszych w naszym kraju.

Meligethes subaeneus STURM, 1845

– Białystok, 4 VI 1997, 1 ex., na *A. lapathifolia*; 18 VII 1997, 1 ex., na *Umbelliferae*.

– Chroboły ad Bielsk Podlaski (FD45), 25 VII 1997, 2 exx., na *Umbelliferae*.

– Ignatki ad Białystok (FD48), 6 VI 1999, 11 exx., przy nasypie kolejowym na *Geranium* sp.

– Narwiański P. N., Kurowo, 18 VI 2000, 4 exx., na *F. ulmaria*.

– Olmonty ad Białystok, 28 V 1999, 4 exx., na kwiatach *Sorbus aucuparia* L.

– Puszcza Knyszyńska, Ogrodniczki (FD59), 11 V 1997, 2 exx., na kwiatach dzikiej śliwy *Prunus* sp.

– Zawady ad Wizna (FE35), 10 VII 1997, 1 ex., na *Oenothera biennis* L., leg. D. SOBECKI.

Jeden z częściej poławianych gatunków, jednak dotychczas wykazany tylko z 11 krain.

Meligethes subrugosus (GYLLENHAL, 1808)

– Hryniewiczze ad Białystok (FD48), 3 VI 1999, 1 ex., na *T. officinale*.

– Mielnik, 15 V 1997, 1 ex., sucha łąka, na *P. arenaria*.

– Mielnik, rez. „Uszeście”, 11 V 2000, 5 exx., na *F. viridis*.

- Olmonty ad Białystok, 17 V 1998, 2 exx., na *T. officinale*.
Gatunek dość często poławiany, znany z 14 krain.

Meligethes sulcatus BRISOUT, 1863

- Białystok, 9 V 1998, 2 exx., na *L. album*; 28 VI 1998, 1 ex., na *C. arvensis*.
- Choroszcz, 31 VII 1996, 3 exx., na *Cichorium intybus* L.
Bardzo rzadki gatunek, wykazany z nielicznych stanowisk w 4 krainach.

Meligethes tristis STURM, 1845

- Białystok, wielokrotnie w latach 1996 – 2000, zawsze na kwiatach *E. vulgare*.
- Mielnik, rez. „Uszeście”, 30 V 1993, 2 exx., leg. J. GUTOWSKI.
- Narew (FD76), 26 VII 1996, 9 exx., na *E. vulgare*.

W Polsce dotychczas rzadko poławiany, wykazany zaledwie z 10 krain. Jednak w okresie kwitnienia jego rośliny żywicielskiej *E. vulgare* występuje w dużych ilościach.

Meligethes umbrosus STURM, 1845

- Mielnik, 15 V 1997, 3 exx., sucha łąka na *T. officinale*.
- Mielnik, rez. „Uszeście”, 11 V 2000, 9 exx., na *T. officinale*.

Gatunek choć szeroko rozprzestrzeniony w całej Europie to w Polsce dość rzadko poławiany, znany z 8 krain.

Nitidula carnaria (SCHALLER, 1783)

- Białystok, 3 VIII 1998, 2 exx., sucha łąka, pod martwym kretem.

W Polsce wykazany z nielicznych rozproszonych stanowisk w 11 krainach.

SUMMARY

Localities of 18 species of *Nitidulidae*, recorded for the first time from Podlasie region (NE Poland), are given. *Meligethes jelineki* (AUDISIO) collected in the Olmonty near Białystok (UTM: FD48) is new to the Polish fauna. Some new localities of very rare species are also given: *Epuraea biguttata* (THUNB.), *Meligethes acicularis* (BRIS.), *M. coeruleovirens* (FÖRST.), *M. exilis* STURM, *M. nanus* ER., *M. ochropus* STURM, *M. rosenhaueri* REITT. and *M. sulcatus* BRIS. The most data on the occurrence of these species date back a couple of decades. Some of the species which were considered rare so far, are very numerous in Podlasie: *Meligethes carinulatus* FÖRST., *M. difficilis* (HEER) i *M. ruficornis* (MARSH.).

PIŚMIENNICTWO

- AUDISIO P. 1993: *Coleoptera Nitidulidae – Kateretidae*, Fauna D'Italia. Edizioni Calderini Bologna. 971 ss.
- BURAKOWSKI B., MROCKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1986: Chrząszcze *Coleoptera – Cucujoidea*, cz. 1. Katalog Fauny Polski, Warszawa, XXIII, **12**: 1-266.
- KUBISZ D., SZWAŁKO P. 1991: Nowe dla Podlasia i Puszczy Białowieskiej gatunki chrząszczy (*Coleoptera*). Wiad. entomol., **10** (1): 5-14.
- LASOŃ A. 1997: Nowe stanowiska chrząszczy z rodzin *Kateretidae* i *Nitidulidae* (*Coleoptera*) na Podlasiu. Wiad. entomol., **16** (1): 7-10.
- NUNBERG M., PAWŁOWSKI J. 1974: Das Vorkommen einiger *Nitiduliden* (*Coleoptera*) in Polen. Pol. Pismo ent., **44**: 543-547.
- SZYMCZAKOWSKI W. 1973: Dalsze materiały do znajomości chrząszczy (*Coleoptera*) biotopów kserotermicznych Polski. Acta zool. cracov., **18**: 183-216.